

Ludowe nazwy miejscowe w powiecie Brzeskim w Galicyi

napisał **Dr. Karol Mátyás.**

(Ciąg dalszy*).

VIII. Gmina Brzesko.

A. Miasteczko Brzesko.

Miasteczko Brzesko nazywało się jeszcze w początku bieżącego stulecia Brzeżek podgórny prawdopodobnie z tego powodu, że leży na lewym brzegu rzeki Uzwicy i ciągnie się w północno-zachodnią stronę coraz wyżej.

B. Części miasta, dzielnice.

1. Tracz, południowa część miasta nazywa się dlatego, że przed kilkudziesięciu laty stał tam tracz, którego istnienie potwierdzają szczątki jazu. Tracz ten zburzono a na jego miejscu wybudowano karczmę, którą przezwano traczem.

2. Zawodzie, mała część miasta, leżąca na prawym brzegu Uzwicy.

C. Zagrody.

1. Kubalówka od właściciela mieszczanina nazwiskiem Kubala.

2. Musiałówka od właściciela mieszczanina nazwiskiem Musiał.

D. Role.

1. Kubalówka j. w. C. l. 1.

2. Musiałówka j. w. C. l. 2.

3. Na łąkach „bo są grunta nadzwyczaj ilaste“.

4. Niziny, grunta nazywają się dlatego, bo się ciągną pomiędzy dwoma wzgórzami w nizinie, przecinają mały rowek, pro-

*) Zob. Lud II., str. 308.

wadzący aż do ścieku wód na łąkach kopalnińskich (gm. j. m. Jasień).

5. Piaski, grunta bardzo piaszczyste.
6. Pod Kapą, bo leżą koło zagrody włościanina nazwiskiem Kapa.
7. Pod kierkowem, grunta położone pod kierkowem czyli cmentarzem żydowskim.
8. Pod lasem, grunta położone przy samym lesie Słotwińskim (gm. Brzewowiec).
9. Przed kozią drogą, bo leżą z tej strony drogi zwanej kozią.
10. Za kozią drogą, grunta, które leżą za kozią drogą.
11. Zielonka, grunta leżące w pobliżu karczmy na zielono pomalowanej i Zielonką zwanej (gm. Okocim).

E. Pastwiska.

1. Kszciánka, nie wiadomo, dlaczego się tak nazywa.
2. Skotnica. Nazwa ta pochodzi od skotaków t. j. pastuchów, którzy w czasie, kiedy mieszczanie brzescy posiadali prawo pasienia bydła w dworskim lesie słotwińskim, po drodze zatrzymywali się z bydłem na tem pastwisku i popasając tutaj się zabawiali.

F. Drogi.

Kozia droga, nie wiadomo, dlaczego się tak nazywa.

IX. Gmina Brzewowiec.

A. 1. Wieś Brzewowiec.

Nazwa Brzewowiec ma pochodzić od brzóz, które tu w wielkiej ilości niegdyś rosły; ślady tych brzozowych gajów znać dziś jeszcze zwłaszcza w pobliżu toru kolejowego (ogród dworski w Słotwinie, Podlesie, Bagno, zagrody Katarzyny Habryło, Wojciecha i Jędrzeja Batko, Pszczolarki i Macieja Habryło).

A. 2. Obszar dworski Słotwina.

Źródła tej nazwy nie mogą ludzie wytłómaczyć.

Nowa wieś, od niedawna istniejąca, założona przez Wita hr. Żeleńskiego, b. właściciela Brzeska i Słotwiny — rząd chałup kilkunasu, ciągnący się od rozstajów tj. od przecięcia się drogi szczepanowskiej z drogą krajową, idącą od Brzeska do Słotwiny,

do toru kolejowego względnie do stacji w Słotwinie. Mieszkają tam czynszownicy, a raczej wieczyści dzierżawcy dworscy, zganiańcy ze wszystkich stron.

B. Przysiołki i miejscowości.

1. Na bagnie, kilka chałup w położeniu niskiem i mokrem. Dawniej było tu bagno.
2. Pod lasem, bo leży przy samym lesie słotwińskim, który przecina tor kolejowy.
3. Górka, na górcie, kilka odosobnionych chałup na pagórku przy torze kolejowym naprzeciw ogrodu dworskiego.

C. Role.

1. Krzemieniec, bo mieści w sobie dużo szutru.
2. Na białej górcie, bo jest piaszczysta biała gółka — czysty biały piasek.
3. Piaski, grunta piaszczyste, ciągnące się od drogi Brzesko-Radłów na północ do toru kolejowego.
4. Podedworem, bo leży pod słotwińskim dworem.
5. Pod lasem, bo leży pod słotwińskim lasem.
6. Pod figurą, bo leży przed figurą Matki Boskiej w Brzezowcu przy drodze szczepanowskiej wśród wierzb.
7. Rędziny, grunta rędzinne, położone między drogą Brzesko-Radłów, przecinającą wieś Brzezowiec, a rzeką Uszwicą, stanowiącą granicę od wsi Jadowniki podgórne (grunta położone na południe od wspomnianej drogi).
8. W granicach, bo leży od jadownickiej granicy.
9. Za dworem, bo leży za słotwińskim dworem.
10. Za figurą, bo leży za figurą Matki Boskiej, postawioną przy drodze szczepanowskiej wśród wierzb.
11. Za koleją, bo leży za torem kolejowym.

D. Drogi.

1. Szczepanowska droga, bo prowadzi do wsi Szczepanów, miejsca urodzenia świętego Stanisława, biskupa krakowskiego.
2. Jadownicka droga, bo prowadzi przez sąsiednią wieś Jadowniki podgórne do Radłowa.

E. Góry, wzgórze.

1. Biała górka, piaszczyste wzgórze, przerwane dla toru kolejowego, błyszczące białym piaskiem.

2. Górka, na górcie pagórek j. w. B. 1. 3.

3. Krzemieniec, szutrowate wzgórze, oddzielające wieś Brzewowiec od drogi szczepanowskiej.

X. Gmina Dąbrówka morską.

A. W i e ś.

Cała gmina wzięła nazwę od części wsi, liczącej 13 domów, obejmującej dwór, zwanej Dąbrówka morską.

Nazwa Dąbrówka pochodzi stąd, że pierwsze domy zbudowano w lesie dębowym, którym, równie jak gęstą wikliną, cała ta nadwiślańska miejscowość była pokryta. W miarę rozradzania się ludności i przybywania osadników, karczowano lasy i na grunt orny przemieniano tak, że dziś widać tu tylko szerokie przestrzenie bujnych pól, użyźnianych wylewami Wisły. Powiadają starzy ludzie, „że około roku 1813 były tam jeszcze lasy a mało domów, tyle było gruntu, ile sobie kto wykorczował i obsiał. Nawet obszar dworski tyle miał gruntu, że mógł tylko 15 ludzi wyżywić“.

Przymiotnik „morską“ pochodzi od głównego majątku, wsi Morsko, położone po drugim brzegu Wisły. Tak Dąbrówka, jak Morsko i Witów, położone z drugiej strony Wisły, były niegdyś własnością jednego pana. W pierwszej połowie bieżącego stulecia — podają wiekowi ludzie — był właścicielem Dąbrówki morskiej „pan Skarzejski (Skarzyński?), bardzo dobry pan i zamożny, który tu mało mieszkał; miał on drugie dobra za Krakowem nazwiskiem Laksendrowice (Aleksandrowice). Za tego dziedzica Dąbrówka była mlekiem i miodem płynąca, bo wszystkie lasy i wikla używali włościanie na paszę latem i nawet i zimą, to też do dziś dnia, którzy go pamiętają, mówią, żeby mu Pan Bóg dał królestwo niebieskie. Z tego powodu grunta Dąbrówki nie mają innej nazwy tylko lesiska i wikliska. Dawne lasy i wikla wykorczował zupełnie następny właściciel Dąbrówki śp. Karol Trzeciak między r. 1847 a 1856.

B. Części wsi.

1. Dąbrówka morską, j. w. X. A.

2. Dąbrówka duża witowska, licząca 19 domów, nazywa się dlatego, „że tam za Wisłą jest gmina Witów“.

3. Dąbrówka witowska, najmniejsza część wsi, posiadająca folwark dworski i zaledwie 3 domy włościańskie, nazwana z tego samego powodu, co poprzednia.

C. Grunta.

1. Doły nad Wisłą, pole o przestrzeni około 8 morgów, położone niżej za wałem regulacyjnym nad samą Wisłą.
2. Lesiska i
3. Wikliska, pola gminne o przestrzeni do 110 morgów, powstałe z wykorzystanych lasów i wikli (j. w. X. A.).
4. Ulassy, pole o przestrzeni około 4 morgów, było niegdyś naprzód wykorzystywane pod lasem czyli u lasu. Obecnie wszystko wykorzystywane, niema lasów dawnych ani śladu, prócz małego kawałka na obszarze dworskim obejmującego 2 do 4 morgów.

XI. Gmina Dembno.

A. Wieś.

Nazwa Dembno pochodzi od dębów, które tu przed wiekami obficie i bujnie rosły. Jeden z tych dębów odwiecznych zachował się do dziś dnia na pamiątkę, rośnie koło dworu, ma grubości 9 metrów a wysokości około 10 metrów. Wewnątrz jest wypróchniały a w otworze jego do 3 metrów od ziemi wysokim można wygodnie pomieścić parę koni.

B. Przysiołki.

1. Szwab y, odcięty od wsi na południe przysiołek, składa się z 28 domów, leży nad brzegami rzeczki zwanej Poręb e c k a i zamieszka ny jest przez samych prawie biedaków. Nazwy Szwa b y nie umie nikt wytłómaczyć.

2. Dęb c z a k, przysiołek leżący na zachód od wsi, mający 13 domów, nazwę swą wywodzi ztąd, że tam był niegdyś las dębowy.

3. Now a wieś, inaczej Smyków, przysiołek leżący na wschód od wsi, powstała przed kilkudziesięciu laty za dzierżawcy A. Rudnickiego, kiedy dwór wielki las jodłowy, znajdujący się w tem miejscu, polecił chłopom wykorzystować i uzyskane ztąd pole orne pomiędzy nich rozdzielił.

Nazwa druga Smyków pochodzi ztąd, że jak przed kilkudziesięciu laty budowali we dworze stajnię, parobek jeden z Nowej wsi ukradł czyli smyknał kawałek kija a ówczesny ekonom Kapuścieński, który to spostrzegł i chłopaka przytrzymał, nazwał go smyk i e m.

C. Grunta.

1. Granice, bo leżą od granicy gminy Sufczyn.

2. Górki, „nazywają się dlatego, bo jak przypada wozic nawóz na ten grunt, to trza przynajmniej sześć koni, żeby go można tam dowieść, bo jest góra wielka“.

3. Klichówka, „ma nazwę z tego powodu, że od niepamiętnych czasów był na tym gruncie gospodarz zwany Klich, ale nie chciało mu się pracować za czasów pańszczyzny, poszedł z tego gruntu do służby a grunt został przyłączony do gruntu plebańskiego.“

4. Na górkach, „bo są na pagórkach, z których można daleko zobaczyć“.

5. Na ogrodach, „bo kiedyś był ogród z drzewiną rodzajną, a potem została ta drzewina rodzajna wykopana, a jest teraz rola“.

6. Pasternik albo Przymiarki. Były to dawniej łąki pod owym lasem jodłowym, na którym powstał przysiółek Nowa wieś czyli Smyków. Na tych łąkach za pańszczyzny gospodarze z Dembna pasali konie i woły, bo siec nie było co. Jak las wykarczyl i utworzyli Nową wieś, łąki te za dzierżawcy Rudnickiego rozdzielił dwór pomiędzy gospodarzy z Dembna na własność czyli każdemu po kawałku przymierzył a oni łąki te wyrobili z czasem na grunta orne. Od pasania koni i wołów nazwa pasternik, od przymierzenia-przymiarki.

7. Plebańskie, grunta należące do plebanii w Dembnie.

8. Pod cmentarzem, „bo są pod cmentarzem“.

9. Przy gościńcu, „bo są przy gościńcu rządowym, który prowadzi od Krakowa do Tarnowa“.

10. Przy jazie, „bo jest jaz na rzece zwanej Domonija i idzie woda do stawu dworskiego“.

11. Przyśnica, „bo leżą przy drodze a ta droga jest zwana przyśnica (przecznica)“.

12. Grunta rędzinne albo Rędziny, „bo jest ziemia twarda, gręba, pomieszana z łem, a nie można zorać ani na suchu ani też na mokrze“.

13. Za ścieżką, „bo jest ścieżka publiczna“.

D. Łąki.

Domonije, bo leżą nad potokiem zwanym Domoniją.

E. Lasy.

W dole, „las chłopski, dlatego nazywa się w dole, że jest to taki dół, jak się tam spuści, to nic nie zobaczy tylko obłoki

a jak gospodarz utnie kija jednego, to trza ośm koni, żeby ten kij wyciągnął do góry“.

F. Rzeki, potoki, wody.

1. Potok Dominijá, nikt nie wie, dlaczego się tak nazywa.
2. Rzeczka Porębecka, bo leci od wsi Porąbka uszewska.

G. Góry, pagórki.

Górki j. w. C. 2.

XII. Gmina Dołęga.

A. Wieś.

Podanie niesie, że za dawnych polskich czasów biskup Oleśnicki nadał tę włość panu nazwiskiem Dołęski. „Był to pan bardzo dobry i wielki rycerz przeciw nieprzyjaciołom ojczyzny, zginął on w jej obronie bezdzietny a na uczczenie jego sławy przybrała gmina po jego herbie nazwę Dołęga“.

B. Miejscowości.

1. Będziaki, nie wiadomo, dlaczego się tak nazywa
2. Cielęcy kąt, jest to część wsi leżąca przy pastwisku, gdzie podczas burzy bydło, a szczególnie cielęta chronią się pod drzewinę gęsto tam rosnącą.
3. Jagniówka, część wsi zbudowana na dawnym pastwisku zwanem Jagniówka, którego trochę zostało a część zamieniono na rolę, zwaną również Jagniówka (p. niżej C. 1. 6).

C. Grunta.

1. Błonie. Nazwa ztąd, „że od niepamiętnych czasów pasali tu bydło“.
2. Czwarczna, „bo pewien gospodarz mając dwieście morgów, podzielił je pomiędzy czterech synów, a więc każdy dostał czwartą część czyli miał czwarcznę“.
3. Czysty ług. Nazwa ztąd, „że rola ta leży w niskiem położeniu między lasami i dawniej była oblana wodą, podobną całkiem do zwyczajnie robionego ługu z popiołu i była całkiem czystą, to też gospodynie z całej wsi tam bieliznę prały i miejscowość tę nazwały czystym ługiem“.

4. Długie morgi „są to kawałki roli, podzielone na morgi, jednak bardzo wąskie a długie, bo długość każdego morga wynosi przeszło 500 sążni.“

5. Granice, „bo graniczą z gminami Borzęcinem i Szczurową“.

6. Jagniówka. „Pierwej było tu pastwisko i pasły się tu owce. barany, jagnięta, oraz była tu także szopa, gdzie na noc zamykali jagnięta. Na tem pastwisku była bardzo zdrowa a smaczna trawa dla jagniąt, dlatego też przedewszystkiem jagnięta się tu pasły i ztąd pastwisko wzięło nazwę. Z czasem pastwisko zamieniono na rolę“.

7. Jochymówka. „Rola ta ma nazwę od właściciela żyda Jochyma, który na tej roli miał gorzelnię, ale z czasem gorzelnia znikła z powierzchni ziemskiej, żyd się gdzieś indziej wyniósł, a rolę gospodarzom sprzedał za co za to, ale pod warunkiem, że na wieczne czasy będzie nosić jego imię“.

8. Kopanina. „Na tej roli przed paruset laty za czasów polskich miała być wielka bitwa, tysiące trupów tutaj leżało. Polacy te trupy tu pochowali a rola wzięła nazwę od robienia dołków na te ciała czyli zakopywania ich“.

9. Kosturki. „Pole to graniczy z sąsiednią wsią Zaborowiem, dlatego też Zaborów chciał sobie je przywłaszczyć; przyszło więc z tego do bójki na laski zwane kosturkami. Dołęga zwyciężyła i wzięła to pole na swój użytek i dała mu nazwę Kosturki, bo nabyli to pole kosturkami“.

10. Kozieniec. „Pole to ma nazwę od właściciela, gdyż około roku 1812 przybył do gminy jakiś pan Kozieński i zakupił sto kilka morgów od rządu kameralnego“.

11. Laskowa, „bo na tem miejscu leszczyna rosła, a później wykorczowano ją i na pole orne miejsce to obrócono“.

12. Laski. „Rola ta ma być dlatego tak przezwaną, ponieważ przed kilkudziesięciu laty rozmierzono ją pomiędzy kilku gospodarzy żertkami zwanemi laskami, a nie łańcuchami, jak obecnie“.

13. Madejówka. „Właścicielem tej roli był Madej gospodarz, który atoli pańszczyzny odrabiać nie chciał, zatem dwór rolę owę mu odebrał i nazwał Madejówką na pamiątkę“.

14. Męczone. „Opowiadają starzy ludzie, że już bardzo a bardzo temu dawno, jak przechodziła przez gminę Dołęgę jakaś horda rabusiów, mówią niektórzy, że to byli Tatarzy. Zamieszkali oni w pobliskich lasach, robili wycieczki w okolice i na to pole sprowadzali niewiasty i tu je męczyli w okropny sposób, jak np.

wyrzynali im piersi żywcem. Więc ojcowie nasi od męczarni na wieczną pamiątkę miejsce tych zbytków Męczarnem nazwali“.

15. Nowe zajmy. „Za rządu kameralnego pozwolono mieszkańcom tutejszej gminy wykopać na tem polu, jaka tylko była drzewina, tarnie, głogi i inne drzewa i krzaki, więc też każdy kopał, wiele mógł, ile bowiem wykopał, tyle zajął tego pola w swoje posiadanie. Przez to więc nazwano rolę tę Nowe zajmy jako zajęte“.

16. Organistówka. „Obszar dworski pole to darował kiedyś organiście na utrzymanie przy kościele, nazywa się po dziś dzień Organistówką, chociaż dzisiaj organista już go nie używa“.

17. Podbagnie, bo leży przy bagnistem pastwisku, zwanem bagno (p. niżej E. l. 1.).

18. Pod borem, „bo leży pod lasem czyli pod borem“.

19. Podborzęckie, „bo leży przy granicy gminy Borzęcin“.

20. Pod cegielnią, „bo leży za dworską cegielnią“.

21. Pod górą, „bo jest tam kawałek nieużytków, na których znajduje się wzniesienie z gleby piaszczystej, a więc pola leżące przy tej górce, zowią się pod górą“.

22. Pod krzyżem, „bo na tej roli stoi krzyż“.

23. Pod męczne, „bo leży przy roli zwanej Męczne (p. wyżej C. l. 14)“.

24. Pod młynną drogą, „bo leży pod młynną drogą“.

25. Pod olszyną, „bo leży pod olszyną“.

26. Pod sianą choiną, „bo przytyka do roli zwanej Siana choina (p. niżej C. l. 33)“.

27. Pod ścieżką, „bo tamtędy prowadzi ścieżka z Pojawia (sąsiednia wieś) do Dołęgi. Te pola, co leżą przy ścieżce od Dołęgi, nazywają się pod ścieżką, a te, co leżą za ścieżką, zowią się za ścieżką“. (p. niżej C. l. 40).

28. Pod świętym Antonim, „bo przy tej roli stoi figura świętego Antoniego“.

29. Pod wielką dziurą, „bo leży przy stawie zwanym Wielka dziura“. (p. niżej H.).

30. Pogorzelec. „Nazwa tego pola ztąd pochodzi, że tutaj były wielkie lasy, zarośla i drzewiny rozmaitej jakości i rodzaju, które atoli około roku 1756 zostały ogniem wyniszczone, a pole to poczęto orać i na rolę przekształcać“.

31. Poręby, „ma mieć nazwę od wyrębu dębów, które tu rosły a które około roku 1800 zostały wyrąbane a miejsce to na rolę uprawną przerobiono“.

32 Rembaczówka, „bo niejakiego Rembacza, jak szedł do domu z jarmarku pijany, miał na tej roli djabeł udusić“.

33. Siana choina, „rola tak się nazywa, gdyż rząd kameralny zasiał tu sosnę, którą lud prosty nazywa choina. Pole to jest teraz uprawne, gdyż mieszkańcy ową sosnę wykorczowali, ale nazwa pierwotna została“.

34. Za cegielnią, „bo leży za dworską cegielnią“.

35. Za gumnami, „bo leży za gumnami dworskimi“.

36. Zajmy, „ma nazwę od słowa zająć. Powiadają starzy ludzie, że w tem miejscu dawniej było pastwisko gminne, to też tu pasali bydło, konie i trzodę, a wilki wypadały często z lasów i porywały zdobycz. Pasterze przychodzili do domu z płaczem i wołali: „Wilk zajął mi barana lub krowę lub konia“. Później lasy powycinani i wilki zaczęły niknąć po trochu, ale za to nazwa pozostała i po dziś dzień nazywają tę rolę zajmami“.

37. Zamęczne, „bo leży za Męcznem“ (p. wyżej C. l. 14).

38. Za młynną drogą, „bo leży za młynną drogą“.

39. Za olszyną, „bo leży za olszyną“.

40. Za ścieżką, „bo leży za ścieżką“ (p. wyżej C. l. 27).

41. Za świętym Antonim, „bo leży za figurą świętego Antoniego“ (p. wyżej C. l. 28).

42. Za wielką dziurą, „bo leży za stawem, co się nazywa Wielka dziura“ (p. wyżej C. l. 29).

D. Łąki.

Nowe łąki, „bo niedawno gmina używa je na łąki, bo dawniej były tu zarośla, które atoli za nieużyteczne uznali, więc je wycięli i na łąki poprzerabiali“.

E. Pastwiska.

1. Bagno „nazywa się dlatego, że jest tam gleba rzadka i tworzy się tam torf. Czy sucho czy nie sucho, to się to tak unosi jak pierzyna, jak się stąpnie, to wpadnie noga, a jak się nogę podniesie, to nazad się wzniesie do góry“.

2. Kliny, „bo ma kształt klina“.

F. Góry, pagórki.

Na górze, pagórek.

G. Drogi.

Młynna droga, bo prowadzi do młyna.

H. Wody.

Wielka dziura „Jest to staw głęboki, o którym mówią, że nie ma dna, tylko jest dziura aż do samego piekła“.

XIII, Gmina Doły.

A Wieś.

„Będzie temu już bardzo dawno, jak właściciel Dołów darował pewnemu włościaninowi nazwiskiem Mleczeko duży, około 60 morgów obejmujący kawał gruntów dworskich, na którym rosły bardzo stare, wielkie i rozłożyste dęby. Mleczeko chciał tę przestrzeń na pole wyrobić, więc zapraszał włościan do karczowania dębów, za co każdy wykarczowanego dęba zabierał sobie na opał. Po wykopanych dębach pozostały wielkie doły; ztąd gmina nazwę swoją wzięła a na pamiątkę na pieczętce gminnej wyryto chłopa, który dęba kopie“.

Gmina Doły, licząca 123 domów, ciągnie się z północy na południe dwoma rzędami chat, położonych po stronie wschodniej i zachodniej, a środkiem płynie potok zwany Niedźwiedź.

B. Części wsi.

1. Podezgórze. Część zachodnia nazywa się tak dlatego, że się pnie pod wysoką górę, na której leży przysiołek, zwany Zgórze, składający się z 8 numerów domów.

2. Stoszkówka, część wschodnia wsi, którą niegdyś posiadała i zamieszkiwała sama rodzina Stoszków (I. lp. Stoszeko). Dziś prócz licznej familii Stoszków mieszkają tu inni włościanie.

C. Miejscowości.

1. Głodów, 10 numerów domów, wywodzi nazwę ztąd, że w dawnych czasach. podobno około roku 1810, ludzie tutaj z głodu wymarli.

2. Podezgórze, bo się ciągnie pod wysoką górę (p. wyżej B. 1. 1).

3. Stoszkówka j. w. B. 2.

4. Zgórze j. w. B. 1.

D. Ogrody.

1. Nad Gajdą, bo leży nad zagrodą gospodarza nazwiskiem Gajda.

2. Na wsi, „bo jest przy potoku wsiowym“.
3. Pod chałpą, „bo jest położony pod chałpą“.
4. Śliwina, „bo jest kawałeczek, jak kępka, samej śliwiny“.

E. Grunta.

1. Dąbrowy, „bo dawniej rosły na tem polu wielkie dęby“.
2. Dział, na dziale, „bo jest na dziale“.
3. Grąb, „bo jest ziemia gręba, twarda łowata, trudno rozbić bryłę“.
4. Grzędę, „bo się na tem polu sieje i sadi różne jarzyny, tak jak na grzędach w ogrodzie“.
5. Kiszka, „bo grunt jest wązki“.
6. Klyn, „jest pole położone skośnie, klynem“.
7. Kopaliny albo kopalina, „bo są grunta wykarczzone z lasu“.
8. Krzywda, „orne pole, które kiedyś bardzo dawno od gminy Łysa góra przydzielone zostało do Dołów, a to w celu uregulowania potoku, przez co się krzywda stała Łysej górze“.
9. Między debczami, „bo leży między krzakami leśnymi, zwanymi debcza albo debeze“.
10. Między głębocką, „bo jest przy lesie, zwanym głębocka“.
11. Molówka, „bo podczas deszczów grunt ten bywa zmolony“.
12. Na dąbrówce, „bo jest dobre, grzędowe“.
13. Nadedrogą, „bo jest położone nade drogą“.
14. Nad głębocką, „bo jest nad lasem zwanym głębocka“.
15. Nad Kanią, „bo jest wyżej zagrodnika nazwiskiem Kania“.
16. Nad śpichlerzem, „pole położone na górze i za śpichlerzem“.
17. Na glince, „bo jest rzadka ziemia, gliniasta“.
18. Na górcie, „bo jest pole górzysto położone“.
19. Na grabie, „bo jest grunt ciężki, gręby“.
20. Na granicach, „pole położone od granicy uszewskiej“ (wieś Uzew).
21. Na grzybówce, „bo pole to utrzymywał gospodarz dworski, zwany Grzyb; obecnie Grzyba niema, pole posiada dzisiaj folwark“.
22. Na kopalinie, „pole wyrobione z krzaków kolek w roku 1830“.

23. Na krzemieńcu, „bo jest grunt krzemienisty“.
24. Na molówce, „bo grunt ten jest w nizinie i bywa od wody molony“ (p. wyżej E. l. 11).
25. Na niwie, „bo jest duże i dobre pole“.
26. Na ogrodzie, „bo jest stajonko worane w pośrodku ogrodu“.
27. Na piasku, „bo jest grunt piaszczysty“.
28. Na przymiarku, „bo jest przymiarek jako dodatek do gruntów“.
29. Na radlonce, „bo to pole często bywa radlone w oraniu“.
30. Na rędzinie, „bo jest stajonko małe rędzinne“.
31. Na równi, „bo jest grunt równy“.
32. Na wsi, „bo jest przy potoku wsiowym“.
33. Na wygonie, „bo tam obok tego pola prowadzi droga do przechodu i przegonu bydła“.
34. Na zagoniu, „bo jest za drogą zagoniową czyli służącą do zagonu bydła“.
35. Na kamionce, „bo jest grunt kamienisty“.
36. Padały, „bo są miejscami urwiska i opadnięte doliny“.
37. Placowa szkarpa, „pole pomiędzy szkarpą w równi położone“.
38. Pod białą drogą, „bo jest pode drogą poprzecznią polową a droga jest bez trawy, biała ziemia“.
39. Pod cmentarzem, „pole położone pod cmentarzem“.
40. Pod chałpą, „pole położone pod chałpą“.
41. Podchałpa albo Podchałpie, „pole położone pod chałpą“.
42. Pod dębem, „bo jest pod drzewem dębem“.
43. Pod działem, „pole położone pod gruntem zwanym dział“.
44. Podgodowie, (pole o przestrzeni 18 morgów, należące do dóbr funduszu religijnego), „bo jest pod osadą Głodów“.
45. Pod gruszką, „bo jest pod drzewem gruszkowem“.
46. Pod podłaziskami, „bo jest pod lasem, zwanym podłaziska“.
47. Pod ścieżką, „bo jest położone pod ścieżką, którą ludzie przechodzą z Głodowa do Dołów i dalej“.
48. Pod starym dębem, „bo jest pod stojącym dębem bardzo starym“.
49. Podstronie „bo jest na uboczu, na ustroniu przy granicy gminy Porąbka uszewska“.

50. Pod świerkiem, „bo jest na tem polu drzewo stojące świerkowe“.

51. Pod wygonem, „bo jest położone pod wygonem“ (p. w. E. 1, 33.

52. Przy białej drodze, „bo jest przy drodze zwanej białą“.

53. Przyczka, „bo jest na poprzecz gruntu orane pole“.

54. Przydole, „bo jest na gruncie tym trzy doliny“.

55. Przymiarki, „bo to pole jako dodatek z pańskich gruntów przydzielone zostało do chłopskich“.

56. Rędzina, „bo jest grunt bardzo rędzinny“.

57. Równia, „bo jest wielki kawał gruntu, należący do kilku gospodarzy, w pięknej równinie“.

58. Stopieniec, „pole między pagórkami w dolinie, które wody po deszczu stopią“.

59. Sułkó wka, „pole, było dawniej własnością chłopca Sułka, obecnie należy do chłopca Gurgula“.

60. U białej drogi, „co jest obok białej drogi polowej położone“.

61. U debcze, „bo to jest pole położone przy debczy; takie krzaki dębowe, brzożowe nazywają debcza“.

62. U lassu, „bo jest przy lesie“.

63. U przekóp, „bo jest przykopa do odchodu wody z gruntów“.

64. U rzeki, „bo to pole jest położone przy potoku wsio wym, zwanym rzeką“.

65. U stawisk, „bo jest nad łąką zwaną stawiska“.

66. W grzędach, „bo to jest urodzajne pole, na którym jarzyny sadzą i sieją (ogrodowe rzeczy i pastewne)“.

67. Wierzk góry „bo jest na wierzchowie góry“.

68. W rędzinach, „bo jest pole rędzinne“.

69. W stajaniu pierwszym, „orne pele pierwsze od folwarku“.

70. W stajaniu drugim, „bo jest drugie od folwarku“.

71. Za białą drogą, „bo jest za drogą zwaną białą“.

72. Za chaupą, „bo jest za chałupą“.

73. Za debczą, „bo jest za laskiem zwanym debcza“.

74. Za drogą, „bo jest za drogą“.

75. Za górą, „bo jest za górą“.

76. Za Kania, „bo to pole jest położone za gospodarzem zwanym Kania“.

77. Za łąką, „bo jest za łąką“.

78. Za olszową szkarpa, „bo jest za szkarpa zwaną olszową“.
79. Za polem, „kawałek gruntu nieduży, położony za wielkiem polem“.
80. Za przykopa, „bo jest za przykopa“.
81. Za ścieżką, „bo jest za ścieżką“.
82. Za słona szkarpa, „bo jest za słoną szkarpa“.
83. Za szkarpa, „bo jest za szkarpa“.
84. Za stajniami, „bo jest za stajniami“.
85. Za stawiskami, „bo jest za łąką zwaną stawiska“.
86. Za stodołą, „bo jest za stodołą“.
87. Za stodołą zgórze, bo jest za stodołą na górze“.

F. Łąki.

1. Cygański dół, „bo tam dawnymi czasy przebywały bandami cygany“.
2. Ogród „łąka ogrodowa, bo jest położona najbliżej domu“.
3. Ogród nadewsia, „bo jest u wsi okrągło położona nad potokiem wsiowym“.
4. Ogrody. „Są to łąki około potoku wsiowego, ciągnące się po obu stronach wsi ku domowi, nazywają się dlatego ogrodami, bo są dla każdego gospodarza najbliżej domu i sadem obrosnięte“.
5. Molówka, „bo ją woda bardzo często zmoli“.
6. Placowa szkarpa, „bo jest pomiędzy sękarpa a w rowni położona“.
7. Pod chałpa, „bo leży pod chałpa“.
8. Podedroga, „łąka ogrodowa, bo jest pode drogą komunikacyjną, którą się przejeżdża z Łoniów do Porąbki uszewskiej“.
9. Pod polem, „bo jest położone pod polem“.
10. Pod rędzina, „bo jest niżej gruntu zwanego rędzina“.
11. Pod stopieńcem, „bo gdy są ulewy, to woda łąkę tę stopi“.
12. Pod wygonem „bo jest pod wygonem“.
13. Raj albo w raju „bo jest położona w pięknej dolinie, na której dobre siano i rozliczne kwiaty rosną, jak n. p. fiołki“.
14. Stawiska, „bo są na nich mokre bagna i jeziora“.
15. Stopieniec „łąki, które wody po deszczu zaleją, stopią i zmulą. Niewielki deszcz zaraz zatopi te łąki, bo są między pagórkami w dolinie. Jest ich 10 morgów“.
16. U debcze, „bo jest przy lasku zwanym debcza; to są takie krzaki dębowe, brzezowe, które u nas nazywają debcza“.

17. W debczy „bo są krzaki, lasek, zwany debcza“. (jak wyżej l. p. 16.

18. W kamioncatem dole „bo jest w dolinie przy gruncie kamioncatem“.

19. W ogrodzisku, „bo jest jak ogródek okrągła“.

20. W polu, „bo jest pomiędzy polem położona“.

21. W szkarpie, „bo jest głęboka szkarpa, dolina“.

22. W średniem dole, „bo z trzech dolin jest ten dół w środku, czyli środkowy“.

23. W stawiskach „bo tam dawniej były stawy, obecnie są miejscami bagna, jeziora“.

24. Za górą, „bo jest położona za górą“.

G. P a s t w i s k a.

1. Dąbrowy, „pastwisko pagórczyste, po czem nazywa się dąbrowy, nie jest wiadomo“.

2. Debcza, „bo ma krzaki dębowe i brzezowe, przez które idzie mały strumyk i jest najbliższy domów lasek dębowy i brzezowy“.

3. Pasternik, „bo jest trawnik około domu ogrodzony płotami“.

4. Pod chałpą „bo jest położone pod chałpą“.

5. Słona szkarpa, „nazywa się tak, bo idzie woda słona przez tę szkarpę strumykiem, który wypływa ze źródła“.

6. U wsi, „bo jest położone u potoku wsiowego“.

H. L a s y.

1. Debcze, „małe laski, krzaki dębowe i brzezowe, położone w różnych miejscach“.

2. Głębócka, „bo jest w głębokiej szkarpie“.

3. Grąb albo na grębie, „bo jest ziemia gręba, jyłowata“.

4. Las Dołoski, „las dworski, położony przy lasach i granicy Porąbki uszewskiej i Uszwi“.

5. Nad stopieńcem, „bo jest nad łąką zwaną stopieniec“.

6. Na granicach, „bo jest na granicy uszewskiej (wsi Uszew), a drugi las jest przy granicy łysagórskiej (wsi Łysagóra)“.

7. Na kobylicy, „bo jest na wysokiej górze, jak kobylica do rznienia drzewa wygląda“.

8. Na lisich jamach, „bo tam mają liszki jamy“.

9. Na niwie, „bo jest na gruncie czyli ziemi zwanej niwą“.

10. Na piasku, „bo jest ziemia piaszczysta“.
11. Olszowa szkarpa, „bo jest najwięcej olszyny“.
12. Pod gościńcem, „bo jest pod drogą komunikacyjną zwaną gościńcem, która prowadzi z Dołów do Biesiadek“.
13. Pod granicami, „bo jest położony przy granicy usze-wskiej“.
14. Podłazińska albo na podłaziskach „dlaczego się tak nazywa, niewiadomo“.
15. Pod polem, „bo jest pod polem“.
16. W przylaskach, „bo jest położony pomiędzy lasami“.
17. W szkarpie, „bo jest głęboka szkarpa, dolina“.
18. Za wygonem, „bo jest za drogą i polem, zwanem wygonem“.

I. G ó r y.

Kobylica, „bo jest wysoka góra i wygląda jak kobylica do rznienia drzewa“.

K. D o l i n y.

Dół cygański, „dolina w której przebywają bandy cyganów“.

L. W o d y.

1. Potk złocki, „bo wypływa z gminy Złota“.
2. Rzeka albo Niedźwiedź, „bo wypływa z gminy Niedźwiedza“.
3. Słona woda. „strumyk, bo ma słoną wodę“.

M. D r o g i.

1. Biała droga, „bo jest droga poprzeczna połowa, bez trawy, biała ziemia“.
2. Gościniec „bo jest droga komunikacyjna, która prowadzi z Dołów do Biesiadek“.
3. Wygon, „bo jest droga do przegonu bydła“.

